

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kirjaamo

PL 33

00023 Valtioneuvosto

kirjaamo.stm@gov.fi

Viitteenne: VN/20350/202

Alko Oy:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Alko kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta alkoholilain muuttamiseksi. Esityksen tarkoituksena on laajentaa paikallisten alkoholijuomien pientuottajien ulosmyyntioikeuksia.

YHTEENVETO ALKON LAUSUNNOSTA

- Esitysluonnos on osa pääministeri Orpon hallitusohjelmaa, jossa on useita alkoholilainsäädäntöön liittyvä muutosesityksiä, jotka on tuotu erillisinä lainsäädäntöesityksinä eduskuntaan. Kuten HE:ssä todetaan, on kokonaisuutena katsottava olevan heikentäviä vaikutuksia Alkon yksinoikeuteen, aseman oikeutukseen ja myyntiin, mikä herättää huolen Alkon kansanterveydellisten perusteiden olemassaolosta.

- Alko pitää kotimaisten pientuottajien toimintaedellytysten vahvistamista tärkeänä ja kannatettavana. Samalla on varmistettava, että mahdolliset muutokset alkoholilaissa tukevat Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja säilyttävät yksinoikeusjärjestelmän perustan.
- Ehdotetut vuosituotanto- ja myyntirajat ovat huomattavan korkeita. Tämä herättää huolen siitä, täyttävätkö ehdotetut laajennukset aidosti pienen mittakaavan ja paikalliseen valmistukseen sidotun poikkeuksen kriteerit ilman, että syntyy riskiä kotimaisen tuotannon suosimisesta.
- Alko katsoo, että esitys on monilta osin Ruotsin tiukasti rajattua ja EU-komission notifiointiprosessissa hyväksymää mallia väljempi, mikä lisää epävarmuutta esitysluonnoksen EU-oikeudellisesta hyväksyttävyydestä. Mahdolliset EU-komission huomautukset on tärkeää huomioida lopullista esitystä viimeisteltäessä, jotta Alkon yksinoikeusjärjestelmä ja kansanterveydellinen tehtävä säilyvät vahvoina. Tarvittaessa vuosituotanto- ja myyntirajoja on laskettava, vaatimus taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuudesta palautettava ja harkittava lakiesityksen määräaikaaisuutta, jotta vaikutuksia voidaan huolellisesti arvioida.
- Alko pitää tärkeänä, että tilamyntipoikeus rajataan aidosti pienen mittakaavan toimintaan. Nyt esitysluonnoksen 100 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna vuosituotantoraja ja 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna vuosimyyntiraja yli 5,5 % / 8 % käymisteitse vahvuisten juomien osalta ovat huomattavia suhteessa sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön että Ruotsin lainsäädäntöön ja voivat siten heikentää poikkeuksen EU-oikeudellista hyväksyttävyyttä.
- Alkon myymälöiden vuosimyynti yli 5,5 % / 8 % käymisteitse valmistetuissa juomissa jää suurimmassa osassa maakunnissa selvästi alle esitysluonnoksessa todetun 30 000 litran rajan puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Monissa maakunnissa yli puolet myymälöistä jää tämän rajan alle, ja joissakin – kuten Etelä-Pohjanmaalla (88 %), Lapissa (83 %) ja Kainuussa (78 %) – lähes kaikki myymälät jäävät sen alle. Laskennallinen ”keskimääräinen myymälä” ei vastaa todellista myyntiprofiilia.
- EU-komission mukaan nykyinen poikeus vähittäismyyntirajoja vahvempien juomien myyntiin suoraan valmistuspaikalta ei olisi enää mahdollinen, mikäli tilaviineille ja käsityöläispanimoille myönnetään kotiinkuljetusoikeus. Alko kiittää, että esityksessä on huomioitu tämä näkemys Alkon kansanterveydellisen aseman turvaamisesta hallitusohjelman mukaisesti jättämällä kotiinkuljetusoikeus säätämättä pientuottajille.
- Pientuottajat ovat Alkolle tärkeitä kumppaneita, ja Alkon verkkokauppa sekä tuleva kotiinkuljetus tarjoavat turvallisen ja kustannustehokkaan tavan tavoittaa asiakkaita koko maassa. Alko hoitaa pientuottajien puolesta keskeiset lakisääteiset velvoitteet. Pientuottajat voivat markkinoida itse omia tuotteitaan ja hyödyntää linkitystä Alkon verkkokauppaan. Alkon valikoimissa oli vuonna 2025 vajaa 800 tuotetta 130 pientuottajalta.
- Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi pientuottajilta taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuuden vaatimus ja mahdollistetaan lisenssivalmistus. Tämä mahdollistaa suurten sekä ulkomaalaisten toimijoiden pääsyn pientuottajapoikkeuksen piiriin esimerkiksi yritysjärjestelyin, mikä ei vastaa poikkeuksen alkuperäistä tarkoitusta. Alkon näkemyksen mukaan tämä hämärtäisi pientuottajapoikkeuksen rajauksia, heikentäisi sen EU-oikeudellista hyväksyttävyyttä ja loisi riskin, että poikeus ei enää koskisi aidosti pieniä ja itsenäisiä valmistajia, kuten Komission hyväksymässä Ruotsin mallissa edellytetään. On syytä huomioida, että taloudellisesta ja oikeudellisesta riippumattomuudesta säädetään myös alkoholijuomaverossa annetusta laista ja se on edellytys esimerkiksi pienpanimoiden verohuojennukselle. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu

taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuuden poiston ja lisenssivalmistuksen sallimisen vaikutuksia tai sen EU-oikeudellista hyväksyttävyyttä. Nämä ovat välttämätöntä selvittää, jotta vaikutukset markkinaan ja poikkeuksen väärinkäyttämiseen voidaan estää.

- Alko kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnos sallisi pientuottajille väkevien myynnin sunnuntaisin ja ilta-aikaan, mikä ei ole Alkolle mahdollista. Yhtiön enimmäisaukioloajat tulisivat laajentaa muita vähittäismyyntiluvalla toimivia vastaaviksi talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti (TaVL 43/2025 vp).

YLEISET HUOMIOT

Alkon kansanterveydellisen tehtävän ja aseman turvaaminen varmistettava

Kotimaisten pientuottajien toimintaedellytysten vahvistaminen on kannatettavaa, mutta Alko pitää tärkeänä arvioida ehdotettuja muutoksia yhtiön erityistehtävän ja sen oikeutuksen näkökulmasta. Hallitusohjelmassa on sovittu, ettei hallitus muuta Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa. Esitys herättää huolen siitä, täyttääkö se EU:n edellytykset valmistuksen pienimuotoisuudesta, käsiteollista ja paikallisuudesta sekä sitä, ettei pientuottajia koskevaa poikkeusta tulkita kotimaisen tuotannon suosimiseksi.

Alkolla on pääsäännön mukaan yksinoikeus myydä vahvempia kuin 5,5 % etyylialkoholijuomia tai 8 % käymisteitse valmistettuja juomia. Poikkeuksena alkoholilain pääsääntöön ovat olleet käsityöläispanimot ja tilaviini. Voimassa olevan lain mukaan enintään 500 000 litraa vuodessa alkoholijuomia tuottavat käsityöläispanimot voivat myydä enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä käsityöläisoluuta vähittäismyyntiluvalla valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille. Sama oikeus koskee tilaviinin valmistajia, jotka voivat saada vähittäismyyntiluvan enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäville marja- ja hedelmäviineille. Lisäksi käsityöläispanimoiden ja tilaviinien valmistajien on oltava oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomia, toimittava fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta. EU-tuomioistuimien ja Korkein oikeus ovat pitäneet näitä alkoholilain poikkeuksia hyväksyttävinä, kun kyseessä on pienen mittakaavan käsiteollisesta valmistuksesta ja myynti on tuotantopaikkaan sidottua.

Alko pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on otettu huomioon Ruotsissa kesäkuussa 2025 voimaan tullutta alkoholilainsäädäntöä, jossa valmistuspaikalta voi tiukoin rajoituksin myydä suoraan kuluttajille Systembolagetin yksinoikeuden piiriin kuuluvia juomia. Ruotsin esitys notifioidiin komissiolle (2024/0388/SE), joka edellytti Ruotsilta lisäselvityksiä. Ruotsi perusteli muutoksen oikeasuhtaisuutta kokonaisvaltaisella politiikalla, jossa myyntiä ja markkinointia edelleen rajoitetaan kansanterveyssyistä ja kyseessä on paikkaan sidottu mahdollisuus myydä pieni määrä tuotteita matkailuelinkeinon tukena, ei vaihtoehtoisena myyntikanavana Systembolagetille. Laki on määräaikaan ja voimassa kuusi vuotta. Komissio ilmoitti, että se seuraa lakiesityksen soveltamista.

On hyvä huomata, että Suomen ja Ruotsin kansanterveydelliset ja alkoholiyhtiöiden yksinoikeuteen liittyvä olosuhteet poikkeavat toisistaan, minkä vuoksi Ruotsin ja Suomen järjestelmät eivät ole täysin vertailukelpoisia, vaikka molemmissa valtio-omisteisella alkoholimyyjällä on laaja yksinoikeus. Suomessa alkoholin vähittäismyyntikanavat ovat Ruotsia laajemmat, sillä meillä enintään 5,5- ja 8-prosenttisia alkoholijuomia voidaan myydä päivittäistavarakaupoissa, kun taas Ruotsissa vastaavat tuotteet kuuluvat pääosin Systembolagetin yksinoikeuden piiriin. Aiemmin komissio on suhtautunut kielteisesti Suomen toiveeseen tilalikköörin myyntiin suoraan valmistuspaikalta, sillä se on pitänyt sitä SEUT 34 vastaisena (2009/0181/FIN).

Hallituksen esitysluonnos on monelta osin väljempi, kuin Ruotsin malli, mikä lisää epävarmuutta notifiointiprosessin lopputuloksesta ja tulkinnoista. Suomi on jo aiemmin saanut huomautuksen komissiolta siitä, että alkoholin myynnin laajentaminen ei kaikilta osin ole johdonmukaista alkoholilain tavoitteiden kanssa (2023/543/FI). Siten herää huoli siitä, täyttääkö esitysluonnos komission edellytykset siitä, että tuotanto on pienen mittakaavan valmistusta ja näin voidaan katsoa poikkeukseksi Alkon yksinoikeuteen, ja toisaalta siitä, ettei pientuottajia koskevaa poikkeusta tulkita kotimaisen tuotannon suosimiseksi. Näin ollen on välttämätöntä, että komission kommentteja notifiointiprosessissa tuotanto- ja myyntirajojen suuruudesta sekä muista muutoksista huomioidaan ennen lopullisen esityksen antamista siten, että Alkon yksinoikeus ja kansanterveydellinen tehtävä turvataan. Tarvittaessa vuosituotanto- ja myyntirajoja on laskettava, vaatimus taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuudesta palautettava ja harkittava lakiesityksen määräaikaaisuutta, jotta vaikutuksia voidaan huolellisesti arvioida.

Ruotsissa pientuottajien ulosmyynti on huomattavasti rajoitetumpaa. Vuosituotantomäärät ovat Suomessa esitettyjä maltillisemmat, kuten alla olevasta koonnista käy ilmi. Myynnin on tapahduttava valmistuspaikasta, eikä pientuottajilla ole kotiinkuljetusmahdollisuutta, vaikka Systembolagetilla on kotiinkuljetusoikeus. Ostajan osallistuminen maksulliselle vierailulle pientilalla ennen ostoa on pakollista ja tilamyynti yksittäiselle kuluttajalle yhden vierailun aikana saa olla enintään 0,7 litraa väkeviä alkoholijuomia, kolme litraa viiniä, kolme litraa vahvaa olutta ja kolme litraa muita käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia. Alkoholin minimimyyntihintaa rajoitetaan lainsäädännöllä ja tilamyynti on mahdollista kello 10.00–20.00 välillä. Laki on määräaikaaisena voimassa kuusi vuotta ja lain vaikutuksia on tarkoitus arvioida. Ruotsissa valmistajan on oltava itsenäinen, eli oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumaton muista alkoholijuomien valmistajista, ja se ei saa harjoittaa lisenssivalmistusta. Viini on valmistettava yksinomaan omilta viljelmiltä peräisin olevista rypäleistä.

Vuosituotantoa ja vuosimyyntimäärää on välttämätöntä rajoittaa – esitetyt määrät ovat korkeita

Alko pitää välttämättömänä, että esitysluonnoksessa vuosituotantoa ja vuosimyyntimääriä rajoitetaan, jotta valmistuspaikalta tapahtuva myynti koskee aidosti pienen mittakaavan valmistusta ja jotta kyseessä on aidosti rajattu poikkeus Alkon yksinoikeuteen. Huolena on tuotantomäärän

merkittävä kasvattaminen nykyisestä vuosituotannosta sekä Ruotsin mallia suuremmat tuotantomäärät.

Esitysluonnoksen mukaan laajennettu ulosmyyntioikeus olisi rajattu koskemaan toimijoita, joiden koko vuosituotanto olisi enintään 100 000 litraa alkoholijuomia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Myös vuosimyyntin määrää valmistuspaikoilta olisi rajoitettu, eli käymisteitse valmistettuja enemmän kuin 8 % vahvuisia ja muulla tavoin valmistettuja enemmän kuin 5,5 % vahvuisia alkoholijuomia voisi myydä kalenterivuoden aikana enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Miedomprien juomien myyntimäärää ei rajoiteta. Esimerkiksi tilaviinien vuosituotantoraja olisi jatkossa lähes kahdeksan kertaa voimassa olevaa lainsäädäntöä suurempi.

ESITYSLUONNOS SUOMI:

Tislattu väkevä 40 % 250 000 litraa

Olut 10 % 1 000 000 litraa

Tilaviini 13 % 770 000 litraa

Vuosituotantomäärä: Enintään 100 000 litraa puhdasta alkoholia

Vuosimyyntimäärä: Valmistuspaikalta enintään 25 000 litraa puhdasta alkoholia

RUOTSI:

Tislatut väkevät 75 000 litraa

Käymisteitse enintään 10 % 400 000 litraa

Käymisteitse yli 10 % 200 000 litraa

Esitysluonnoksen mukaan valmistuspaikalta tapahtuva vuosimyyntiraja on haarukoitu laskemalla yhteen Alkon vuoden 2024 myyntimäärä puhtaana alkoholina ja jakamalla se kaikkien myymälöiden kesken. Alko kiinnittää huomiota siihen, että menetelmä ei anna oikeaa kuvaa Alkon myymälän keskimääräistä vuosimyyntiä. Lisäksi huomionarvoista on, että tästä saatu 30 000 litraa puhdasta alkoholia sisältää myös Alkon myymälän enintään 5,5 / 8 % käymisteitse valmistettujen juomien myyntin, kun ulosmyyntiraja 25 000 litraa puhdasta alkoholia koskee vain 5,5, % / 8 % käymisteitse valmistettuja vahvempia juomia.

Tosiasiallisesti Alkon myymälän vuosimyyntimäärä, esimerkiksi pientuottajan kanssa samassa kunnassa, voi olla merkittävästi tällä tavalla laskettua keskiarvoa alempi, kuten alla olevassa koosteessa on esitetty. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla 88 %, Lapissa 83 %, Varsinais-Suomessa 47 %

ja Uudellamaalla 35 % myymälöistä myynti yli 5,5 % / 8 % käymisteitse valmistetuissa alkoholijuomissa jää alle 30 000 litran puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Vuonna 2025 pienimmän myymälän myyntimäärä puhtaaksi alkoholiksi muutettuna oli hieman alle 2 500 litraa.

- 01 Uusimaa: 35 %
- 02 Varsinais-Suomi: 47 %
- 04 Satakunta: 63 %
- 05 Kanta-Häme: 62 %
- 06 Pirkanmaa: 52 %
- 07 Päijät-Häme: 65 %
- 08 Kymenlaakso: 45 %
- 09 Etelä-Karjala: 67 %
- 10 Etelä-Savo: 71 %
- 11 Pohjois-Savo: 61 %
- 12 Pohjois-Karjala: 75 %
- 13 Keski-Suomi: 65 %
- 14 Etelä-Pohjanmaa: 88 %
- 15 Pohjanmaa: 44 %
- 16 Keski-Pohjanmaa: 50 %
- 17 Pohjois-Pohjanmaa: 65 %
- 18 Kainuu: 78 %
- 19 Lappi: 83 %
- 20 Ahvenanmaa: 50 %

Nykyisen alkoholilain tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeusta on perusteltu sillä, että se on rajoitettu sellaiseen tuotantomäärään, joka osoittaa toiminnan olevan rajallista, perinteistä ja käsiteollista. Huolena on, että tämä määritelmä ei enää täyty, mikä nakertaisi pientuottajapoikkeusten oikeudellista hyväksyttävyyttä. Alko pitäisi tarpeellisenä tuotantorajojen laskemista vähintään Ruotsin kanssa samalle tasolle.

Kotiinkuljetuksen rajaaminen pois tärkeää, Alko toimii pientuottajien kumppanina

EU komission näkemyksen mukaan (2024/521/FI) nykyinen poikkeus vähittäismyyntirajoja vahvempien juomien myyntiin suoraan valmistuspaikalta ei olisi enää mahdollinen, mikäli tilaviineille ja käsityöläispanimoille myönnetään kotiinkuljetusoikeus. Alko kiittää, että esitysluonnoksessa on huomioitu tämä, ja kotiinkuljetusoikeutta ei esitetä. Näin turvataan Alkon kansanterveydellinen asema hallitusohjelman mukaisesti.

Pientuottajat ovat tärkeitä kumppaneita Alkolle ja kotimaisen juomateollisuuden toimintaedellytysten parantaminen on tärkeää. Vuonna 2025 Alkon valikoimassa oli vajaa 800 tuotetta 130 kotimaiselta pientuottajalta ja näiden myynti yhteensä panimo-, viini ja väkevien tuotekategorioissa oli 460 000 litraa. Kuten hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, pientuottajat voivat hyödyntää Alkon verkkokauppaa ja tulevaisuudessa kotiinkuljetusta helposti, turvallisesti ja kustannustehokkaasti. Pientuottajien tuotteiden valikoimaan pääsy on avoin, prosessit ovat selkeät ja tasapuoliset, ja verkkokauppa tuo tuotteille laajan näkyvyyden. Alko tarjoaa asiantuntevan palvelun, monipuoliset maksutavat ja lainsäädännön salliessa koko maan kattavan kotiinkuljetusverkoston varastointeen. Lisäksi Alko hoitaa pientuottajien puolesta kaikki verkkokaupan lakisääteiset velvoitteet, kuten alkoholilainsäädännön noudattamisen, ikärajatarkastukset, tuotevastuun, tietosuojan ja maksamisen turvallisuuden sekä näiden kehittämisen. Alkon verkkokaupan hyödyntäminen pientuottajalle on todennäköisesti kustannustehokkaampaa kuin oman verkkokauppa-alustan rakentaminen. Alkolla on monopoliaseman takia rajallinen mahdollisuus markkinoida kotimaisia pientuottajien tuotteita, mutta alkoholilaki mahdollistaa pientuottajilla omien tuotteiden markkinoinnin, HE 131/2025 vp esityksen toteutuessa myös väkevien osalta. Pientuottaja voi omassa sosiaalisen median markkinoinnissaan hyödyntää suoraa linkkiä Alkon verkkokauppaan. Alko kehittää jatkuvasti palveluitaan ja prosessejaan asiakkaiden toiveiden ja toimintaympäristön muutosten pohjalta.

Pientuottajien taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuuden poisto herättää huolta

Vaikka alkoholijuomien valmistuksen ja liiketoimintaosaamisen hyödyntäminen kasvun mahdollistamiseksi kotimaisten alan yritysten välillä on tärkeää, Alko on huolissaan siitä, että esitysluonnoksessa on poistettu pientuottajien taloudellinen ja oikeudellinen riippumattomuus. Poistaminen heikentäisi pientuottajapoikkeuksen alkuperäistä tarkoitusta ja voisi johtaa markkinoiden rakenteen vääristymiseen. Voimassa olevan alkoholilain perusteluissa (HE 100/2017) todetaan: ”Edellytyksen, jonka mukaan panimon tulee olla oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumaton, tarkoituksena on estää valmistusmäärärajoituksen kiertäminen esimerkiksi oikeudellisin järjestelyin.” On syytä huomioida, että taloudellisesta ja oikeudellisesta riippumattomuudesta säädetään myös alkoholijuomaverossa annetusta laista ja se on edellytys esimerkiksi pienpanimoiden verohuojennukselle.

Nyt lausuntokierroksella olevan esitysluonnoksen mukaan muutos ja pientuottaja statuksen saaminen olisi yritysjärjestelyin mahdollista myös suurille toimijoille. Tämä voisi mahdollistaa suurille kotimaisille ja ulkomaalaistaustaisille valmistajille vähittäismyyntiluvan saamisen Alkon

yksinoikeuden piiriin kuuluville tuotteilla valmistuspaikoilta tavalla, jota nykyinen riippumattomuusvaatimus nimenomaan ehkäisee. Lisenssivalmistuksen salliminen osana pientuottajapoikkeusta avaisi uuden väylän suurille toimijoille ja ulkomaisille toimijoille hyödyntää poikkeusta. Lisenssivalmistuksessa yksi valmistaja tuottaa toisen yrityksen tuotetta sopimuksen perusteella, ja ilman riippumattomuusvaatimusta esimerkiksi pienet tislaamot voisivat käytännössä valmistaa ulkomaisten tislaamojen tuotteita, jotka laskettaisiin pientuottajan tuotteiksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuuden poiston ja lisenssivalmistuksen sallimisen vaikutuksia. Nämä ovat välttämätöntä selvittää, jotta vaikutukset markkinaa ja poikkeuksen väärinkäyttämiseen voidaan estää.

Kuten aiemmin todettiin, Ruotsissa valmistajan on oltava oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumaton muista alkoholijuomien valmistajista, ja se ei saa harjoittaa lisenssivalmistusta.

Pientuottajat voisivat myydä väkeviä valmistuspaikalta myös sunnuntaisin

Alko kiinnittää huomiota siihen, että pientuottajat voisivat myydä muun muassa väkeviä tuotteita myös sunnuntaisin ja lauantai-iltaisin, vaikka Alkolta tämä on lain mukaan kielletty. Eduskunnan talousvaliokunta ehdotti kotiinkuljetusta ja etämyyntiä koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä 12.11.2025 antamassaan lausunnossa, että Alkon myymälät voisivat olla auki lauantai-iltaisin klo 21:een saakka sekä sunnuntaisin ja arkipyhinä. Lakiesityksen käsittely jatkuu eduskunnassa kevätistuntokaudella 2026. Alkoholilaissa säädetään alkoholin myynnin enimmäisajoista, ja Alko päättää omista aukioloajoistaan lain puitteissa. Nykyisin Alkot voivat olla auki arkisin klo 9–21 ja lauantaisin klo 9–18. Joului- ja juhannusaattoina myymälät voivat olla auki klo 9–12. Sunnuntaisin ja juhlapäivinä Alkot ovat kiinni.

Kuluttajien ostokäyttäytyminen on muuttunut kauppojen aukioloaikojen vapautumisen myötä, ja monille sunnuntait ja osa juhlapyhistä ovat tavallisia ostospäiviä. Kuluttajien päivittäistavarakaupan ostomenot olivat sunnuntaisin 10 % vuonna 2023 (PTY). Alkoholipoliittisesti aukioloaikojen merkitys on muuttunut, sillä päivittäistavarakaupat voivat jo nykyisin myydä alkoholia laajalla verkostollaan vuoden jokaisena päivänä.

Mikäli aukioloaikoja laajennettaisiin, testaisi Alko ensin uutta mallia muutamassa myymälässä. Pilotoinnista saatujen kokemusten perusteella Alko todennäköisesti ottaisi käyttöön laajemmat alkoholin myyntiajat osassa myymälöitään.

PYKÄLÄKOHTAISET HUOMIOT

Alko esittää, että yhtiön enimmäisaukioloajat tulisi laajentaa muita vähittäismyyntiluvalla toimivia vastaaviksi talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti (TaVL 43/2025 vp). Alkoa koskevia tiukempia muotoilija on kolmessa pykälässä, kun huomioidaan myös eduskunnan käsittelyssä oleva HE 131/2025 vp kotiinkuljetusta koskien.

Muutokset olisivat Alkoa koskevia lisämääritysten poistoja(suluissa), jonka jälkeen Alkoa koskisivat samat enimmäisaukioloajat kuin muita alkoholin vähittäismyyjiä.

27 § Luovutuspaikka ja alkoholijuoman luovuttaminen ostajalle

Alkoholiyhtiöltä ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa alkoholiyhtiö on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen.

Luovutuspaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto. Jos luovutuspaikka on Ahvenanmaan maakunnassa, luovutuspaikan hyväksyy kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto. Luovutuspaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuinympäristölle tai jos toiminnanharjoittaja ei täytä 13 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Luovutuspaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella luovutuspaikka sijaitsee. Luovutuspaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuinympäristölle tai jos toiminnanharjoittaja ei täytä 13 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Luovutuspaikkaan saadaan toimittaa vain ostajan sinne tilaamia alkoholijuomia. Toimitetut alkoholijuomat saadaan luovuttaa vain niiden ostajalle tai tämän valtuuttamalle henkilölle ja noutamatta jääneet alkoholijuomat on palautettava alkoholiyhtiölle viimeistään kahden viikon kuluttua niiden saapumisesta luovutuspaikkaan. Alkoholijuoman luovuttamiseen luovutuspaikassa sovelletaan 35 ja 37–40 §:ää (POISTETAAN: sekä 42 §:n 2 momenttia).

42 § Vähittäismyyntiaika

Alkoholijuomien vähittäismyynti on sallittu kello 9:stä kello 21:een.

(POISTETAAN: Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen alkoholiyhtiö saa harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä maanantaista perjantaihin kello 9:stä kello 21:een ja lauantaisin kello 9:stä kello 18:aan. Myynti on kuitenkin kielletty kirkollisena juhlapäivänä, vapunpäivänä, äitienpäivänä,

isänpäivänä ja itsenäisyyspäivänä. Myynti on myös kielletty uudenvuoden aattona ja vapun aattona kello 18:n jälkeen sekä jouluaattona ja juhannusaattona kello 12:n jälkeen.)

Edellä 1 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin.

42 a § Toimitusaika

Alkoholijuomia saa toimittaa vastaanottajalle vain kello 9:stä kello 21:een.

(POISTETAAN: Alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovutukseen vastaanottajalle sovelletaan kuitenkin, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.)

Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 1 (POISTETAAN: tai 2) momentissa tarkoitettuna aikana, alkoholijuoma on palautettava myyjälle taikka toimitettava asiakkaalle myöhemmin 1 (POISTETAAN: tai 2) momentissa tarkoitettuna aikana, jollei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetusta syystä.

Niinikoski Iiris
Alko Oy